

Uveril Bohu a počítalo sa mu to za spravodlivosť

A uveril Hospodinovi, a on mu to počítal za spravodlivosť

Genezis 15:6

O Abrahámovi a jeho viere veľa hovoria aj novozmluvné texty Písma a dokonca na tých kľúčových miestach, ktoré vysvetľujú spásu/ospravedlnenie zo samotnej viery. Je to list Rímskym a aj list Galatským, ktoré sa odvolávajú na Abrahámovu vieru: „A Abrahám uveril Bohu, a bolo mu to počítané za spravodlivosť“ (Rímskym 4:3; Galatským 3:6). Čomu Abrahám uveril? A akú mal vieru?

Abrahám a jeho život viery

Abrahámov život

Zmienka o Abrahámovi a jeho živote je zapísaná v Knihe Genezis vo veršoch 11:26 až 25:8. Abrahámovi, ktorý mal pôvodne meno Abram, sa zjavil Hospodin, Boh (Skutky 7:2), kázal mu vyjsť z krajiny jeho otcov, v ktorej dovtedy žil (Mezopotámia) a ísť do zeme, ktorú mu ukáže (Skutky 7:3), do Kanaánu (Genezis 11:31). Abram poslušol a opustil Úr Chaldejov (Skutky 7:4). Vzal so sebou aj svoju ženu Sárar a niektorých rodinných príslušníkov so služobníctvom. Sárar bola neplodná, nemali deti (Genezis 11:30). Najprv vyšli aj s Abramovým otcom Térachom do Cháranu (Genezis 11:31), kde Térach zomrel. Po otcovej smrti Abram pojal svoje príbuzenstvo, ktoré s ním vyšlo z Úra Chaldejov, a na Boží príkaz putoval z Cháranu do Kanaánskej zeme (Skutky 7:4).

Boží príkaz so zaslúbením

Keď dal Boh Abramovi príkaz opustiť jeho otčinu, zem jeho príbuzenstva (Genezis 12:1), dal mu ho spolu so zaslúbením (Genezis 12:2): „A učiním ťa veľkým národom a požehnám ťa a zvelebím tvoje meno, a budeš požehnaním.“. Toto zaslúbenie je oveľa väčšie, než by sa na prvý pohľad mohlo zdať, pretože sa netýka len zemských vecí, ale sa týka spásy a večného života v nebeskom kráľovstve, ako to vykladajú kapitoly 4 a 3 v Listoch Rímskym a Galatským a kapitola 11 v Liste Židom.

Abram bez zaváhania poslušol Boží príkaz hneď a presne tak, ako mu bol daný (Genezis 12:4-6). Konal v poslušnosti prameniacej z viery. Nekládol si podmienky pre svoj odchod. Boh prehovoril a Abrahám bez zaváhania poslušol – opustil Úr Chaldejov a vydal sa na cestu do neznáma, dôverujúc Bohu.

Abram v Kanaáne a ďalšie zaslúbenia

V Kanaáne sa Abramovi opäť zjavil Boh a dal mu ďalšie zaslúbenie: „Tvojmu semenu dám túto zem.“ (Genezis 12:7). Sára bola neplodná, s Abramom nemali deti, a predsa Boh sľubuje Abramovi zem Kanaán do dedičstva, presnejšie: do dedičstva jeho semenu (jeho vlastnému potomstvu). Ako odкрýva novozmluvné Písmo, aj toto zaslúbenie, podobne ako predchádzajúce, je kľúčové pre evanjelium viery Kristovej, pretože sa týka viac než len zemského dedičstva, vlastníctva krajiny, potomka – týka sa večného života a spásy.

Následne vidíme život Abramov ako život pútnika, ktorý sa presúva z miesta na miesto, vzyva Hospodina, nechá sa Hospodinom viesť, dôveruje mu. V živote Abraháma bolo aj zlyhanie, ale Boh Abraháma nezavrhol, nekonal podľa jeho zlyhania, ale jednal s ním podľa svojho zaslúbenia.

Abram prebýval v Kanaáne. Tu Boh opäť pripomenul Abramovi zaslúbenie o semene a o tom, že jemu a jeho semenu dá do dedičstva zem, a to až na veky, do večného vlastníctva (Genezis 13:14-17). Novozmluvné knihy odкрývajú a vykladajú (Židom 11:13-16), že Abram vierou očakával otčinu, ktorá je doslovne večná, veril v zaslúbenie večného života a občianstva v nebesiach a podľa tohto zaslúbenia aj vierou žil.

Zaslúbenie o semene je tu Abramovi nielen potvrdené, ale ešte aj upresnené či rozšírené: „A

učiním to, že bude tvojho semena ako prachu zeme, takže, ak by niekto mohol spočítať prach zeme, spočíta sa i tvoje semeno“ (Genezis 13:16).

Boh jednal s Abramom, viedol ho, usmerňoval a opäť sa mu ukázal vo videní (pozri Genezis 15). Abram mu pripomína, že je bezdetný, nemá potomka, ktorý by zdedil zem (15:2-3), ale Hospodin potvrdzuje Abramovi platnosť a nemennosť zaslúbenia: „ten, ktorý vyjde z tvojho života, ten bude tvojím dedičom“ (Genezis 15:4). Hospodin vyvedúc Abrama von a ukážuc mu nočnú oblohu znova mu obnovuje a potvrdzuje zaslúbenie semena: „Nože pozri hore na nebo a spočítaj hviezdy, ak ich budeš môcť spočítať. A potom mu riekol: Tak bude tvoje semä“ (15:5). Je to veľké zaslúbenie. Človek nedokáže spočítať počet hviezd ani počet zrníček zemskeho prachu. Boh je ale dostatočne veľký a mocný, aby takéto veľké zaslúbenie dokázal naplniť. Týmto spôsobom Boh oznámil, že Abramovho potomstva, „semena“, bude nespočítateľné množstvo.

Hneď za týmto potvrdením zaslúbenia Písmo hovorí, že Abram uveril Hospodinovi. Uveril, aj keď okolnosti jeho života a života Sáraji tomu nenasvedčovali. Abram uveril a bolo mu to počítané za spravodlivosť. Toto je kľúčový moment Abramovho života a jeho viery – bol prehlásený za spravodlivého: „A uveril Hospodinovi, a on mu to počítal za spravodlivosť“ (15:6). Boh svoje zaslúbenie spečatil tým, že uzavrel s Abramom zmluvu (15:9-12).

K zaslúbeniu o semene a o zemi teda pribudla aj zmluva. Opäť si pripomeňme, že predmetom zaslúbenia je viac než len potomok, syn, a viac než len zemska krajina, ako to vysvetľuje novozmluvné zjavenie, keď vysvetľuje spásu a večný život. Od tohto okamihu je zaslúbenie navyše potvrdené aj zmluvou medzi Bohom a Abramom.

Očakávanie naplnenia zaslúbení

Ako pokračuje život Abrama a jeho manželky? Sárar je stále neplodná, čas beží, už sú v Kanaánskej zemi 10 rokov, a Sárar nerodí Abramovi deti (Genezis 16). Na popud a radu svojej manželky Abram ide po ľudsky trochu pomôcť zrealizovať Božie zaslúbenie. Vojde k slúžke svojej ženy, k Egyptanke Hagar, a splodí s ňou syna Izmaela. Namiesto toho, aby trpezlivo čakal, kým Boh naplní svoje zaslúbenie, Abram volí svoje vlastné, ľudské riešenie. Avšak ani pre toto závažné zlyhanie ho Boh nezavrhol. Jedná s ním podľa svojho zaslúbenia a podľa svojej zmluvy, pričom oboje je pevné a nezmeniteľné. Tieto veci, ktoré sa v dejinách ľudstva skutočne, naozaj, hmatateľne udiali, sa udiali predobrazne a majú obrovský duchovný rozmer. Poukazujú na veľké duchovné veci ohľadom spásy, ohľadom zmluvy milosti, ako to vykladá novozmluvný text v liste Galatským (4:22-31). Tomuto sa ale nebudeme teraz venovať, aby sme neodbočili od témy. Len si aj na tomto mieste uvedomme veľkosť Božej zvrchovanej vôle, jeho prozreteľnosti a moci, ako naplňa a uskutočňuje svoj plán spásy v dejinách ľudstva: To, čo má slúžiť ako duchovný obraz v novozmluvnej ére, Boh fyzicky pripravil storočia vopred.

Zaslúbenie syna Izáka

Keď mal Abram už 99 rokov, opäť sa mu zjavil Hospodin (Genezis 17:1) a potvrdil mu zaslúbenia, ktoré mu bol dal už predtým, a aj zmluvu (Genezis 17). Pri potvrdení zmluvy dal Boh Abramovi (čo znamená „Vysoký otec“) nové meno: Abrahám („Otec množstva“). Boh túto zmluvu dokonca rozšíril, aby platila nielen medzi Bohom a Abrahámom, ale aj medzi Bohom a Abrahámovým semenom: „A postavím svoju zmluvu medzi sebou a medzi tebou a medzi tvojím semenom po tebe, po ich pokoleniach, za večnú zmluvu, aby som ti bol Bohom i tvojmu

semenu po tebe. A dám tebe i tvojmu semenu po tebe zem tvojho pohostínstva, celú zem Kanaánovu za večné državie, a budem im Bohom. A potom riekol Boh Abrahámovi: A ty budeš zachovávať moju zmluvu, ty i tvoje semeno po tebe, po svojich pokoleniach“ (Genesis 17:7-9). Boh ustanovil/nariadil ako pečať (znamenie) uzavretej zmluvy pre Abraháma a jeho potomstvo obriezku (Genezis 17:9-11; pozri tiež Rímskym 4:10-12).

Boh pri tejto udalosti rovnako premenoval aj Sáraraj, ktorá dostala nové meno Sára. A o Izákovi povedal: „... A postavím svoju zmluvu s ním za večnú zmluvu, a tak i jeho semeno po ňom.“ (verš 19).

Boh sa zjaví Abrahámovi

Potom, keď Abrahám prebýval v dúbave Mamreho, Boh sa mu zjavil v podobe troch mužov (Genezis 18). Pri tomto navštívení Boh pripomenul Abrahámovi zaslúbenie o narodení Izáka. Abrahám aj Sára sú už zoší vekom, a tak ich Boh upevňuje vo viere a pripomína im, že on je všemohúci, že jemu nič nie je nemožné, že on dáva život tam, kde života niet: „Či je azda nejaká vec nemožnou Hospodinovi?“ (18:14). „Na určený čas zase sa navrátim k tebe podľa času života, a Sára bude mať syna“ (18:14). Pamätajme, že Bohu nič nie je nemožné. On volá to, čo nie je, ako čo by už existovalo. On svojím slovom a svojou mocou privádza neexistujúce k existencii a kriesi mŕtvych. Božie zaslúbenie o splodení a narodení Izáka sa naplnilo v tom čase, v ktorom ho Boh predpovedal (Genezis 21).

Abraháмова skúška – obetovanie Izáka

Boh položil Abrahámovi do života ťažkú skúšku (Genezis 22). Prikázal mu obetovať svojho syna Izáka ako zápalnú obeť: „Nože vezmi svojho syna, toho svojho jediného, ktorého miluješ, Izáka, a idi do zeme Morija a obetuj ho tam v zápalnú obeť na jednom z tých vrchov, o ktorom ti poviem“ (22:2). Abrahám poslúchol do bodky aj tento príkaz – neodkladal, nepochyboval, neprehodnocoval. Skoro ráno vstal, pripravil všetko pre zápalnú obeť, vzal Izáka a odišli do krajiny Morija. Je to predobraz ceny, ktorá raz bude zaplatená: Otec dá v obeť svojho jednorodeného Syna.

Abrahám dokázal svoju vieru skutkom, potvrdil svoju vieru poslušnosťou viery. Viera nikdy nemôže byť bez ovocia. Viera nikdy nemôže byť bez poslušnosti. Novozmluvné spisy toto odkrývajú naplno, odvolávajú sa práve na Abraháma (pozri list Jakuba). Abrahám v skúške obstál. Boh pripravil svoju ovečku, ktorá bola nakoniec obetovaná ako zápalná obeť namiesto Izáka. Aj to je predobrazom toho, že Boh mal pripraveného svojho dokonalého Baránka pre svoju dokonalú obeť.

Po tom, ako Abrahám obstál v skúške, mu Boh opätovne potvrdil zaslúbenia: „Vtedy zavolať anjel Hospodinov na Abraháma po druhé z neba a riekol: Na seba samého som prisahal, hovorí Hospodin, lebo preto, že si učinil túto vec a neodoprel si mi ani svojho syna, toho svojho jediného, požehnám, áno požehnám ťa a rozmnožiť rozmnožím tvoje semeno tak, že ho bude ako hviezd na nebi čo do počtu a ako piesku, ktorý je na brehu mora, a tvoje semeno zdedí bránu svojich nepriateľov, a v tvojom semene budú požehnané všetky národy zeme, pretože si poslúchol na môj hlas“ (22:15-18). K zaslúbeniu a k zmluve pribudla ešte aj prisaha, Boh prisahal sám na seba. Jedna z týchto vecí sama o sebe stačí, aby veci boli nezmeniteľné a isté, ale Boh toto Abrahámovi potvrdil trojnásobne. Z toho môžeme vidieť, že ide o to najdôležitejšie: o Boží plán spásy, ktorý Boh uskutočňuje v dejinách ľudstva.

Koniec Abrahámovho života

Abrahám a Sára sa dožili sýteho veku v požehnaní. Abrahám 175 rokov (Genezis 25:7) a Sára 127 rokov (Genezis 23:1). Abrahám dal všetko dedičstvo svojmu synovi Izákovi: „A Abrahám dal všetko, čo mal, Izákovi...“ (Genesis 25:5-6). Aj týmto Abrahám na sklonku svojho života naplnil Boží príkaz. Synom zaslúbenia a jediným dedičom bol Izák. Izák bol ten, kto pokračoval v živote viery svojho otca, viery v tie isté zaslúbenia. „A tak dokonil Abrahám a zomrel v dobrej starobe, starý a sýty veku, a bol pripojený k svojmu ľudu“ (25:8). „A stalo sa po smrti Abrahámovej, že Boh požehnal Izáka, jeho syna“ (25:11).

Novozmluvný výklad abrahámovskej viery a poslušnosti

Abrahámovská viera

Abrahámovi patrí popredné miesto v „Galérii svedkov viery“, ako ju uvádza List Židom v jedenástej kapitole. Je užitočné pripomenúť si, čo sa na tomto mieste sumárne hovorí o Abrahámovi a Säre: „Vierou Abrahám súc volaný poslúchol, keď mu kázal Boh, aby vyšiel zo

svojej vlasti a išiel na miesto, ktoré mal dostať za dedičstvo. A vyšiel bez toho, že by bol vedel, kam ide. Vierou pohostínili v zemi zaslúbenia ako v cudzej a býval v stanoch s Izákom a Jakobom, so spoludedičmi toho istého zaslúbenia. Lebo očakával mesto, majúce základy, ktorého remeselníkom a staviteľom je Boh. Vierou i sama Sára dostala moc založiť semeno a porodila mimo času veku, keďže mala za verného toho, ktorý zaslúbil. Preto sa ich aj z jedného, a to už umŕtveného, naplodilo množstvom ako hviezd na nebi a ako nesčíselného piesku na brehu mora. Tí všetci pomreli vo viere bez toho, že by boli dostali Bohom dané zaslúbenia, ale ich zďaleka videli a boli presvedčení o nich a vítali ich a vyznávali, že sú cudzincami a pútnikmi na zemi. Lebo tí, ktorí hovoria také veci, zjavne ukazujú, že hľadajú vlasť. A keby boli mysleli na tú, z ktorej vyšli, boli by mali času vrátiť sa. Ale takto túžia po lepšej, to jest po nebeskej. Preto sa nehanbí za nich ich Boh menovať sa ich Bohom, lebo im pripravil mesto“ (Židom 11:8-16).

Abraháмова viera je vierou v zaslúbenia, ktoré sa týkajú viac než len zemských vecí (zaslúbení krajiny – vlasti, zemského dedičstva). Je to viera v zaslúbenia, ktoré sa predovšetkým týkajú večnosti, spásy, večného života, vlasti v nebesiach, nebeského Jeruzalema. Boh túto vieru počítal Abrahámovi za spravodlivosť. Táto spravodlivosť mu je počítaná (pripočítaná) len na základe viery v Božie zaslúbenie (Rímskym 4:5, Galatským 3:6).

Ospravedlnenie – Božie vyhlásenie za spravodlivého, viera počítaná za spravodlivosť

Spasenie, dar večného života, je z milosti a z viery samotnej, bez zásluh, bez skutkov: „Ale tomu, kto nerobí skutkov, ale verí na toho, ktorý ospravedľuje bezbožného, počíta sa jeho viera za spravodlivosť“ (Rímskym 4:5). Táto kľúčová pravda, jadro evanjelia, je položená za základ ospravedlnenia: „Tak ako Abrahám uveril Bohu, a počítalo sa mu to za spravodlivosť.“ (Galatským 3:6). Človek sa nemôže stať spravodlivým vlastnými skutkami, musí byť ospravedlnený, čiže Bohom vyhlásený za spravodlivého a: Boh počíta spravodlivosť z viery bez skutkov. Boh vyhlasuje za spravodlivého toho, kto verí. Ale aká viera je dostatočná na vyhlásenie za spravodlivého? Tá, ktorá verí Božím zaslúbeniam týkajúcich sa spásy a večného života. V Abrahámovom prípade (chronologicky pred obeťou Golgoty) to boli zaslúbenia, o ktorých sme hovorili vyššie. V našom prípade (chronologicky po obeti Ježiša Krista na kríži) je to viera v evanjelium ukrižovaného a vzkrieseného Krista (Rímskym 4:16-25).

Veriaci v Krista (v evanjelium) sú deti Abrahámove

Rímskym 4 kapitola odкрýva, aký je vzťah Abrahámovej viery a našej viery, ktorí sme uverili evanjeliu: Všetci tí, ktorí uverili v Krista, uverili v evanjelium, sú spasení vierou – títo sú v duchovnom zmysle deťmi Abraháma. Sú súčasťou semena (potomstva), ktoré bolo Abrahámovi zaslúbené. Abrahám im je otec a oni sú jeho synmi (Galatským 3:7): „... Lebo hovoríme, že Abrahámovi sa počítala viera za spravodlivosť. A tak ako sa mu počítala? Či vtedy, keď bol v obriezke, keď bol obrezaný, a či v neobriezke, keď bol ešte neobrezaný? Nie v obriezke, ale v neobriezke, a dostal znamenie obriezky ako pečať spravodlivosti viery, viery v neobriezke, aby bol otcom všetkých veriacich neobriezkou, aby aj im bola pripočítaná spravodlivosť, a aby bol otcom obriezky nie len tým, ktorí sú z obriezky, ale aj tým, ktorí kráčajú v šľapajach viery, viery v neobriezke, nášho otca Abraháma“ (Rímskym 4:9-12). „Preto z viery, aby bolo podľa milosti, aby bolo zaslúbenie pevné všetkému semenu, nie len tomu zo zákona, ale aj tomu z viery Abrahámovej, ktorý je otcom všetkých nás – ako je napísané: Učinil som ťa otcom mnohých národov – pred tvárou Boha, ktorému uveril, a ktorý oživuje mŕtvych a volá to, čo nie je, ako čo by bolo; ktorý tam, kde nebolo nádeje, uveril v nádeji, aby bol otcom mnohých národov podľa povedaného: Tak bude tvoje semä; a neoslbnúc vo viere nehľadel na svoje už umŕtvené telo majúce okolo sto rokov ani na umŕtvenie života Sáry a nepochyboval o zaslúbení Božom v nevere, ale bol posilnený vo viere dajúc slávu Bohu a súc cele istý toho, že to, čo zaslúbil, je mocný aj urobiť, preto mu to aj bolo počítané za spravodlivosť. A nie je to napísané iba pre neho, že sa mu počítalo, ale aj pre nás, ktorým sa má počítať, nám veriacim na toho, ktorý vzkriesil Ježiša, nášho Pána, z mŕtvych, ktorý bol vydaný pre naše hriechy a vstal z mŕtvych pre naše ospravedlnenie“ (Rímskym 4:16-25). „A teda vedzte, že tí, ktorí sú z viery, sú synmi Abrahámovými“ (Galatským 3:7).

Zemská a duchovná rovina zaslúbení daných Abrahámovi

Zaslúbenia, ktoré dostal Abrahám, majú zemskú a aj duchovnú (večnú, nebeskú) rovinu, ako hovorí Božie slovo v novozmluvnom zjavení (Rímskym 4, Galatským 3, Židom 11). Zemská rovina zaslúbených požehnaní je tieňom budúcich vecí – je predobrazom duchovných/nebeských požehnaní.

Zasľúbené semeno: Zasľúbené semeno v zemskej rovine znamená potomstvo. V širšom zmysle slova sú to všetky fyzické generácie všetkých synov (potomkov) Abraháma, národy a králi – patria sem všetci tí, na ktorých sa vzťahuje príkaz obrezať sa na tele. Ale v duchovnom zmysle je to Izák ako syn zasľúbenia (a zároveň ako predobraz Krista) a konečným a striktným naplnením zasľúbeného „semena“ je Kristus: „A zasľúbenia boli povedané Abrahámovi a jeho semenu. Nehovorí: I semenám, ako keby ich bolo mnoho, ale hovorí ako o jednom: I tvojmu semenu, ktorým je Kristus“ (Galatským 3:16). V duchovnom zmysle slova dnes Abrahámovým semenom sú všetci tí, ktorí sú z viery Kristovej, ktorí sú v Kristovi skrze vieru v evanjelium: „A Písmo predvidiac, že Boh z viery ospravedľuje pohanov, predzvestovalo Abrahámovi: Požehnané budú v tebe všetky národy“ (Galatským 3:8), „A ak ste vy Kristovi, tak ste semenom Abrahámovým a podľa zasľúbenia dedičmi“ (Galatským 3:29).

Dedičstvo: Dedičstvo bolo zasľúbené Abrahámovi a aj jeho semenu. Tým semenom je Kristus a všetci, ktorí sú v ňom skrze vieru v evanjelium. Sem patria aj tí, ktorí mali v čase do obete Kristovej abrahámovskú vieru (Izák, Jákob, Dávid, Anna, Simeon, Kornélius...). Sme semenom Abrahámovým, ak veríme evanjeliu, a preto sme dedičmi jeho zasľúbení, zdedíme zem, ktorá bola Abrahámovi zasľúbená – nie tú zemsú, v zmysle zemepisného Izraela, ale tú nebeskú, večný život v nebeskom kráľovstve, keď bude nové nebo a nová zem.

Zasľúbená zem: Zemská rovina zasľúbenia o zemi sa naplnila vtedy, keď izraelský národ vošiel do zasľúbenej zeme (krajiny) a získal ju. Toto zasľúbenie sa plnilo nejaký čas a plnosť dosiahlo až za kráľa Dávida. Zemská rovina tohto zasľúbenia je však len tieňom a predobrazom večného života v nebeskej vlasti (Židom 11:8-16).

Abraháмова skúška – obetovanie Izáka

V Abrahámovej skúške, keď mu Boh kázal obetovať syna Izáka, išlo o viac než len o preskúšanie Abrahámovej poslušnosti. Dokonca o viac než len o obraz toho, že raz Otec obetuje svojho jednorodeného Syna. Abrahám dostal zaslúbenie, že Izák bude tým semenom (potomkom), cez ktorého bude mať Abrahám nesmierne veľa potomstva (v zemskej i duchovnej zmysle), a že Izák bude tým dedičom zaslúbenej zeme, a nikto iný. Abrahám Bohu v tejto veci veril. Keď mu Boh kázal Izáka obetovať, ihneď šiel príkaz vykonať. Z toho vyplýva jedno jediné: Ak mal Izák obetovať ako zápalnú obeť a súčasne Izák mal byť dedičom a zaslúbeným semenom, musel Abrahám Bohu veriť, že Izáka vzkriesi z mŕtvych. Že to tak naozaj bolo potvrdzuje Božie slovo: „Vierou obetoval Abrahám Izáka skúšaný súc a obetoval jednorodeného ten, ktorý prevzal zaslúbenia, a ktorému bolo povedané: V Izákovi sa ti bude volať semä, rozumujúc tak, že Boh je mocný aj z mŕtvych vzkriesiť, odkiaľ si ho aj odniesol v podobení“ (Židom 11:17-19). Abrahám rozumel a veril, že Boh je ten, ktorý kriesi z mŕtvych. Toto je dôležitá charakteristika, súčasť abrahámovej viery a rovnako aj viery v evanjelium (Skutky 26:8; Ján 5:21; 2. Korinským 1:9; 1. Korinským 15:13-17).

Všimnime si, že napriek tomu, že Boh Abraháma zastavil a Izák fyzicky obetovaný nebol, Božie slovo hovorí „Vierou obetoval Abrahám Izáka“ (Židom 11:17), ako keby sa skutok stal, ako keby bol vykonaný. Vo viere vykonaný bol, pretože Abraháмова poslušnosť viery bola úplná. Bohu to stačilo. Boh Abrahámovu poslušnosť videl celú, preto Izák nemusel byť fyzicky obetovaný. A Abrahám si ho, vyjadrené podobnosťou, obrazne (Židom 11:19), aj odniesol ako zabitého a zmŕtvychvstalého – ako keby sa obetovanie a zmŕtvychvstanie bolo skutočne aj stalo.

Pozoruhodné je aj to, ako Abrahám odpovedal Izákovi, keď sa ho Izák opýtal: „... kdeže je ovečka na zápalnú obeť? A Abrahám riekol: Boh si opatrí ovečku na zápalnú obeť, môj synu...“ (Genezis 22:7-8). Nemyslím si, že v tom okamihu Abrahám prorocky uvidel, že je v kríkoch zachytený Bohom pripravený baranček. Myslím si, že vtedy ani nevedel, aké proroctvo vyriekol: Boh si pripraví ovečku. A Boh potom aj poslal vo svojom čase ako obeť toho bezvadného Baránka Božieho, svojho Syna, ktorý sníma hriech sveta (Ján 1:29).

Tým, že Izák je v Židom 11:17-19 označený ako „jednorodený“ aj napriek tomu, že Abrahámov prvorodený bol Izmael, a napriek tomu, že Abrahám mal neskôr aj ďalších synov (s Keturou, s ktorou sa oženil po smrti Sáry, Genezis 25:1-2), Božie slovo jasne hovorí, že zaslúbenia, ktoré boli dané Abrahámovi, videli len Izáka ako syna zaslúbenia, nevideli „zemských synov podľa tela“. Abrahám im aj tak rozumel a im aj takto veril. Abrahámovská viera je tak „predbehúňom viery“ v evanjelium. Tvorí základ pre spásu – spásu zo samotnej viery. Táto viera je takej podstaty, prirodzenosti, charakteru, že plodí poslušnosť Bohu a ide ruka v ruku s poslušnosťou Božím príkazom, s ovocím viery, skutkami viery. Základom pre spásu je samotná viera bez skutkov (Rímskym 4:5), avšak táto spasiteľná viera nemôže byť bez skutkov a poslušnosti (list Jakubov).

Poslušnosť prameniaca z viery a skutky viery

Hlavným poučením, ktorému novozmluvné písma učia, je uveriť a veriť Bohu. Je to viera v Božie zaslúbenie. Spolu s týmto poučením však ide aj druhé poučenie. Viera, ktorú Boh počíta (bez skutkov) za spravodlivosť, nikdy nie je sama, nikdy nie je bez skutkov, ale vždy plodí skutky viery. Spasiteľná viera vždy nesie ovocie – dobré skutky, skutky spravodlivosti, ktoré Boh pripravil pre tých, ktorí veria. Toto je živá viera. Mŕtva viera nenesie ovocie, nemá skutky.

O Abrahámovi čítame nielen to, že uveril Bohu a Boh mu to počítal za spravodlivosť, čítame aj to, že Abrahám „vierou urobil to a to“ (Židom 11:8-19): Vierou Abrahám vyšiel zo svojej vlasti..., vierou išiel tam, kam ho Boh povolal..., vierou prebýval v zemi, do ktorej ho Boh poslal..., vierou obetoval Izáka... Abrahámová viera vždy konala, pracovala, prejavovala sa, žila. To je dôvod, prečo sa apoštol Jakub vo svojom liste vyjadruje tak, ako sa vyjadruje. Mŕtva viera, ktorá nemá skutkov, ktorá nekoná, nemôže spasiť, lebo mŕtva viera nie je vierou, ktorú by Boh počítal za spravodlivosť.

A bez viery nie je možné ľúbiť sa Bohu. Lebo ten, kto prichádza k Bohu,

musí veriť, že je, a že tým, ktorí ho snažne hľadajú, je odplatiteľom

Židom 11:6

A spravodlivý bude žiť z viery. A keby sa utiahol, nemá v ňom záľuby moja duša

Židom 10:38